

23.08.2023

POL-2023-77773

Poliisihallituksen lausunto luonnokseen raja-alueen poliisiyhteistyöstä tehdyn sopimuksen hyväksymiseksi ja voimaansaattamiseksi (VN/28384/2021)

Sisäministeriö on pyytänyt poliisihallituksen lausuntoa esitysluonnokseen johon sisältyy ehdotus sekamuotoiseksi voimaansaattamislaki, jossa säädetään sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisen lisäksi sopimuksen toimeenpanosta Suomessa. Poliisihallitus on edelleen pyytänyt kommentteja Lapin poliisilaitokselta ja Poliisiammattikorkeakoululta. Saadut kommentit on huomioitu ja sisällytetty osaksi tätä lausuntoa.

Poliisihallitus ehdottaa luonnokseen hallituksen esitykseksi joitakin muokkauksia ja täydennyksiä, jotka koskevat viranomaisten toimintaan kohdistuvia vaikutuksia, koulutusta, taloudellisia vaikutuksia ja oikeusturvajärjestelyitä.

Viranomaisten toimintaan kohdistuvat vaikutukset

Direktio-oikeudesta ja sen ongelmista

Poliisihallitus korostaa, että työnantajalla esimiesvastuullisena tulee olla varmuus siitä, että tehtävää suorittavalla poliisihenkilöllä on riittävä valmius ja kyvykkyys hoitaa tehtäviä toisen valtion alueella tilanteissa, joissa edellytetään Ruotsin lainsäädännön ja kielen osaamista, hyödynnetään eri viestintäkanavia ja huomioida lähtökohtaisesti kohdemaahan nähden poikkeava taustakoulutus. Sopimuksen kansallisen toimeenpanon myötä Suomelta odotetaan, että se vastaa Ruotsin esittämiin pyyntöihin myönteisesti ja ryhtyy myös kiireellisten toimenpiteiden hoitamiseen. Poliisi ei voi näin menettellä – tai määrätä ketään hoitamaan tehtäviä, jos poliisihenkilöstön valmiutta ja osaamista ei ole varmistettu mm. riittävällä koulutuksella.

Lapin poliisilaitoksen näkemyksen mukaan, jos kyseessä on työnantajan direktio-oikeuteen kuuluva asia, jossa työnantajalla on oikeus määrätä virkamies hoitamaan virkatehtäviään vieraan valtion alueelle, on kyseessä poikkeus aiempaan käytäntöön peilaten. Nykyisin ulkomaantehtäviin haetaan ja sinne valitaan kyseisiin tehtäviin ilmoittautuneita henkilöitä. Ilmoittautumisella virkamies antaa suostumuksen kansainvälisiin tehtäviin ja siihen, että hänet voidaan tehtävään sijoittaa. Halukkuudella on myös painoarvoa arvioitaessa henkilön kykyä suoriutua kyseisistä tehtävistä, koska halukkaista ei kaikkia valita tehtäviin. Henkilön kieltäytyessä tehtävistä voidaan olettaa, että henkilö ei edes itse koe voivansa hoitaa kyseisiä tehtäviä menestyksekkäästi. Kansainvälisiin tehtäviin ei käytännössä koskaan ole ainaakaan poliisissa käytetty direktio-oikeutta, vaan vapaaehtoisuutta, koska se on ainoa tapa hoitaa tehtävät vaaditulla tasolla.

Kyseisen sopimuksen piiriin kuuluvat tehtävät ovat vaativuudeltaan poliisi-toiminnan kovinta ydintä. Sopimuksen alaan kuuluvat tehtävät ovat aina

luonteeltaan kiireellisiä, viipymättä hoidettavia ja yleensä väkivaltaa tai sen uhkaa sisältäviä. Ne vaativat nopeita ja perusoikeuksiin pitkälle meneviä päätöksiä, kuten mahdollisesti aseenkäyttöä. Vaikka samanlaisia poliisitehtäviä joudutaan suorittamaan oman valtion alueella, niin tulee muistaa, että kyseisiin, oman valtion alueella tapahtuviin, tehtäviin valmistautuminen on aloitettu jo poliisikoulutuksen alussa. Sopimuksen mukaiseen toimintaan ei ole edes koulutusohjelmaa, saati sitten mietitty sitä, miten vaadittu taso voidaan ylläpitää. Toisen valtion alueella tapahtuvaa poliisitoimintaa ei pidä virheellisesti samaistaa oman valtion alueella tapahtuvaan poliisitoimintaan, koska lainsäädäntö, kieli ja toimintakulttuuri on aivan erilainen. Käytännössä sopimuksen alaisiin tehtäviin voitaisiin määrätä vain tiukan seulan läpäisseet poliisit, joiden kielitaito ja lainsäädäntötuntemus ovat erinomaisella tasolla. Vaikka esimiehellä on direktio-oikeus asiassa, niin sitä ei käytetä, ellei esimies koe, että virkamies suoriutuu tehtävästä.

Vaikka virkamieslain mukaista direktio-oikeutta voitaisiin soveltaa tässä tapauksessa, niin käytännössä sen soveltaminen kaikkiin työvuorossa tapahtumahetkellä oleviin poliiseihin on mahdotonta. Työnantajan velvollisuus jakaa työtehtäviä kokemuksen ja koulutuksen perusteella käytännössä tulee estämään usean poliisin kohdalla sopimuksen mukaisen toiminnan. Direktio-oikeuden soveltaminen sopimukseen ei tule olemaan suurin ongelma sopimuksen soveltamisen suhteen, vaan todellisuudessa se keihin henkilöihin sitä voidaan todellisuudessa käyttää. Pakolla kyseistä sopimusta ei saada sovellettavaksi, vaan se tulee saada toimimaan vapaaehtoisuuden perusteella, kuten kaikkien muiden kansainvälisten tehtävien kohdalla.

Työnantajan direktio-oikeuden käyttö ei sovellu myöskään koulutuksiin, koska silloin koulutetaan todennäköisesti sellaisia henkilöitä, joiden osaaminen (kielellinen, taktinen ja lainsäädännöllinen) ei tule saavuttamaan sitä tasoa mitä kyseisten tehtävien hoidolta vaaditaan. Edellisen lisäksi koulutus tulee maksamaan paljon enemmän kuin suostumukseen perustuvan. Todennäköisesti koulutettava henkilömäärä olisi pienempi, mutta myös motivoituneempi. Ajatus siitä, että kaikki sopimuksen soveltamisalueella olevat poliisit olisivat kykeneviä sopimuksen mukaisiin tehtäviin, on virheellinen ja se tulisi huomata jo tässä vaiheessa. Poliisien pakottaminen direktio-oikeudella erityis- ja kielikoulutuksiin on mahdotonta, koska opiskelu ja omaksuminen vaativat henkilökohtaisen motivaation, jota ei pakottamalla voida saada aikaan.

Hallituksen esitysluonnoksen kappale 4.1 Viranomaisten toimintaan kohdistuvat vaikutukset ehdotetaan kirjattavaksi seuraavaan muotoon:

Poliisiyhteistyösopimuksen soveltamisella olisi vaikutusta Lapin poliisilaitoksen poliisimiehiin, jotka hoitaisivat sopimuksen mukaisia tehtäviä Ruotsin alueella. Tehtävät voivat sisältää laajasti hälytystoiminnan tehtäviä, jotka saattaisivat sisältää esimerkiksi voimakeinojen käyttöä. Tehtävät tapahtuvat vieraan valtion alueella, jossa poliisia koskeva lainsäädäntö poikkeaa koti-

maisesta lainsäädännöstä, jonka piirissä toimimiseen Suomen poliisi on totunut ja jota koskevan tutkinto- ja täydennyskoulutuksen he ovat saaneet. Lisäksi väestön käyttämä kieli poikkeaa Lapin poliisilaitoksen alueen kielestä. Edellä mainitut seikat lisäävät tehtävien vaativuutta ja tehtävillä toimivien poliisimiesten osaamisvaatimuksia.

Ruotsin kielialueella ja Ruotsissa noudatettavan lainsäädännön mukaisesti toimiminen edellyttää, että poliisimiehille on riittävästi saatavilla laadukkaita osaamisen kehittämisen välineitä ja että poliisimiehet kehittävät osaamistaan aktiivisesti työnantajan tukemina. Ammatillisen osaamisen lisäksi ruotsin kielen riittävä osaaminen ovat edellytyksinä sille, että työnantaja voi osoittaa poliisimiehelle tehtävän Ruotsin valtion alueella.

Valtion virkamieslain (750/1994) 14 §:n mukaan virkamiehen velvollisuutena on suorittaa tehtävänsä asianmukaisesti ja viivytyksettä. Hänen on noudatettava työnjohto- ja valvontamääräyksiä. Virkamieslain mukainen työnantajan direktio-oikeus koskee virastolle lailla säädettyjä tai lain nojalla osoitettuja tehtäviä. Työnjohto-oikeutta rajoittaa esimerkiksi virkamiehen osaaminen: työnantaja ei voi osoittaa virkamiehelle tehtäviä, joita hän ei koulutuksensa tai kokemuksensa perusteella hallitse. Työnjohto-oikeus koskee myös virkamatkamääräyksen antamista: virkamies on virkamatkalla aina, kun hän esimiehen määräyksestä tekee virkatehtäviä virkapaikkansa ulkopuolella. Virkamatka voi suuntautua kotimaahan tai ulkomaille.

Virkamieslain työnjohto-oikeus ulottuu siten myös Suomen rajojen ulkopuolellekin siinä mielessä, että virkamies voidaan määrätä hoitamaan omia tehtäviään ulkomailla, jos työnantajan lailla säädetyt tehtävät ulottuvat Suomen valtion ulkopuolelle ja virkamiehellä on riittävä osaaminen ulkomailla suoritettavien virkatehtävien turvallisesti suorittamiseksi. Poliisiyhteistyösopimuksessa keskeinen kysymyksenasettelu liittyy voimankäyttöön toisen valtion alueella. Toisen valtion alueella suoritettavat poliisin tehtävät ovat kuitenkin samoja poliisin hälytystoiminnan tehtäviä, mitä poliisi jo nyt tekee Suomen alueella, vaikkakin lainsäädäntö poikkeaa valtioiden välillä. Ruotsalaisen lainsäädännön tuntemus on edellytyksenä sille, että työnantaja voi osoittaa virkamiehen esimerkiksi hälytystehtävän hoitamiseen Ruotsin valtion puolelle.

Lapin poliisilaitos on kielilain (423/2003) 6 §:n mukainen yksikielinen viranomaislainen, jossa väestön enemmistön kieli on Suomi. Poliisin hallinnosta annetun asetuksen 16 a §:ssä säädetään poliisimiehiltä vaadittavasta kielitaidosta. Miehistöön kuuluvalta poliisimieheltä vaaditaan asetuksen mukaan Lapin poliisilaitoksessa ruotsin kielen tyydyttävää ymmärtämisen taitoa. Hälytystehtävän turvallinen suorittaminen Ruotsin valtion alueella edellyttää tyydyttävää ruotsin kielen ymmärtämisen taitoa parempaa osaamista. Laissa julkisyhteisöjen henkilöstöltä vaadittavasta kielitaidosta (424/2002) säädetään, että viranomaisen on koulutusta järjestämällä ja muilla henkilöstöpoliittisilla toimilla huolehdittava siitä, että sen henkilöstöllä on riittävä kielitaito viranomaisen tehtävien hoitamiseksi. Esimiesvastuullisella taholla tulee sopolituksen soveltamisen tilanteissa olla varmuus siitä, että tehtävää suorittavalla poliisihenkilöllä on riittävä valmius ja kyvykkyys hoitaa tehtäviä toisen

valtion alueella tilanteissa, joissa edellytetään Ruotsin lainsäädännön ja kielien osaamista, hyödynnetään eri viestintäkanavia ja huomioida lähtökohtaisestikin kohdemaahan nähden poikkeava taustakoulutus

Sopimuksen soveltaminen ei edellyttäisi lisää henkilöstöresursseja, sillä sopimuksen mukaista apua annettaisiin vain silloin, kun se on omien tehtävien hoidon osalta mahdollista. Työnantajan velvollisuutena on kuitenkin huolehtia siitä, että poliisimiehillä on saatavana poliisilaitoksen tehtävien edellyttämää koulutusta. Koulutuspoistuman on arvioitu olevan huomattava.

Sivun 11. viimeinen kappale ehdotetaan muokattavaksi ja laajennettavaksi seuraavasti:

Valtion virkamieslain mukainen työnjohto-oikeus koskee myös virkamattomien määrärahan antamista: virkamies on virkamattomalla aina, kun hän esimiehen määräyksestä tekee virkatehtäviä virkapaikkansa ulkopuolella. Virkamattomalla voi suuntautua kotimaahan tai ulkomaille. Virkamieslain työnjohto-oikeus ulottuu siten myös Suomen rajojen ulkopuolellekin siinä mielessä, että virkamies voidaan määrätä hoitamaan omia tehtäviään ulkomailla, jos työnantajan lailla säädetyt tehtävät ulottuvat Suomen valtion ulkopuolelle ja virkamiehellä on riittävä osaaminen ulkomailla suoritettavien virkatehtävien turvallisiksi suorittamiseksi. Virkamieslain säännöksen mukaan virkamiehen on noudatettava työnantajan työnjohto- ja valvontamääräyksiä.

Työnantajan direktio-oikeutta voi rajoittaa esimerkiksi virkamiehen osaaminen: työnantaja ei voi osoittaa virkamiehelle tehtäviä, joita virkamies ei kokemuksensa ja koulutuksensa puolesta osaa. Tällä hetkellä poliisin kansainvälisiin tehtäviin lähetetään ensisijaisesti näihin tehtäviin kiinnostuksensa osoittaneita poliisimiehiä, joilla on muun muassa tehtävien edellyttämä kielitaito ja muut taidot. Poliisimiehet voivat työskennellä eri puolilla Suomea. Kyse on käytännössä tehtävistä, jotka on suunniteltu ja joihin on varauduttu etukäteen.

Sopimuksen mukaisissa tilanteissa tehtävää ei voi etukäteen suunnitella, sillä kyse on aina kiireellisestä hälytystehtävästä. Vastaavat tehtävät Suomen valtion alueella kuuluvat poliisin normaaleihin hälytystehtäviin, mutta vieraan valtion alueelle kohdistuessaan tehtävien vaativuus lisääntyy. Jotta Suomi pystyy noudattamaan solmimaansa sopimusta, Suomen poliisin pitää huolehtia siitä, että sen palveluksessa työskentelee poliisimiehiä, joilla on riittävä osaaminen hälytystehtävien turvalliseen suorittamiseen Ruotsin valtion alueella. Alkuvaiheessa kyse on henkilöstön motivoimisesta oman osaamisensa kehittämiseen siten, että työnantajan on mahdollista antaa poliisimiehelle Ruotsiin suuntautuva hälytystehtävä. Vaikka työnantaja voikin direktio-oikeuden nojalla määrätä henkilön sellaiseen koulutukseen, jota virkamiehen työtehtävät edellyttävät, osaamisen kehittäminen direktio-oikeuden perustuvan määräyksen nojalla ei todennäköisesti johda riittävän osaamisen kehittämiseen esimerkiksi kielitaidon osalta. Jatkossa avointen virkojen täyttämisen yhteydessä työnantaja voi painottaa valinnassa hakijoita, joilla on osaaminen ja halukkuus ylläpitää osaamista näiden tehtävien suo-

rittamiseen. Käytännössä vastaavanlaisia painotuksia voidaan huomioida ainoastaan tilanteissa, joissa rekrytointiin ei liity haasteita esimerkiksi hakijoiden määrän suhteen.

Lisäksi jo tällä hetkellä on voimassa muun muassa Schengenin säännöstö, jonka nojalla poliisimies voi jatkaa takaa-ajoa valtakunnan rajan yli. Myöskään näiden tehtävien suorittamiseen ei vaadita poliisimiehen suostumusta.

Koulutus

Lapin poliisilaitoksen mukaan koulutus tulee olemaan sopimuksen soveltamisen kulmakivi, jonka vuoksi siihen tulee paneutua hyvin tarkasti. Koulutuksen haasteita on useita. Ne pitää tunnistaa ja luoda suunnitelma niiden voittamiseksi. Tärkeimmiksi asioiksi Lapin poliisilaitos nostaa koulutuksen toteuttamisvastuun, koulutuksen suunnittelun, poliisien kielitaidon, Ruotsin lainsäädännön tuntemuksen sekä poliisien henkilökohtaisen osaamisen.

Lapin poliisilaitoksella ei ole mahdollisuutta ottaa koulutuksen toteuttamis- eikä suunnitteluvastuuta. Näin laajan ja vaativan koulutuksen toteuttaminen aiheuttaisi suuria ongelmia päivittäiselle poliisitoiminnalle Lapin poliisilaitoksella ja erityisesti Meri-Lapin alueella. Lapin poliisilaitoksen näkemyksen mukaan koulutus- ja suunnitteluvastuu tulee olla Poliisiammattikorkeakoululla. Koulutuksen suunnittelussa tulisi voida hyödyntää Ruotsin vastaava oppilaitosta ja heidän osaamistaan, koska heillä on paras tieto Ruotsin lainsäädännöstä ja poliisitoiminnasta. Koulutuskysymyksen ratkaiseminen on ehdoton edellytys sopimuksen käytännön soveltamiselle. Koulutuksessa tulee ottaa huomioon peruskoulutus, ylläpitokoulutus sekä mahdollisten lainsäädäntömuutosten seuranta/koulutus sekä peruskoulutuksen järjestäminen tasaisin väliajoin. Lapin poliisilaitoksella ei ole asettaa henkilökuntaa seuraamaan Ruotsin lainsäädännön tai poliisitoiminnan ohjeistusten muutoksia, saati kouluttamaan niitä henkilökunnalle.

Suomen poliisin ammattitaito vaativissa tilanteissa perustuu erinomaiseen koulutukseen, harjoitteluun ja yksilöiden sisäiseen motivaatioon kyseisiä tehtäviä kohtaan. Näiden lisäksi osaamiseen vaikuttaa olennaisesti myös todellisista tilanteista saadut kokemukset eli niin sanottu keikkatiheys. Sopimuksen kattamat tilanteet ovat hyvin harvinaisia, jonka vuoksi harjoittelun osuus tulee korostumaan, jotta mahdolliset tilanteet voidaan hoitaa vaaditulla tavalla.

Lapin poliisilaitoksen näkemyksen mukaan myös poliisien kielitaito on ehdoton edellytys. Lapin poliisilaitoksen henkilökunnassa on vain muutamia henkilöitä, jotka puhuvat sujuvaa ruotsin kieltä. Sopimuksen piiriin kuuluvat tehtävät ovat luonteeltaan hyvin vaativia, jonka vuoksi kielitaidon tulee olla erinomainen niillä poliiseilla, jotka voidaan lähettää sopimuksen alaiselle tehtävälle. Tämän vuoksi Lapin poliisilaitos esittää, että kyseisten henkilöiden tulee suorittaa Ruotsin kielen yleinen kielitutkinto arvosanavaatimuksin, kuten

kansainvälisiin tehtäviin pyrkivien kohdalla tehdään englanninkielen kohdalla. Kielen tulee olla sujuvaa, koska tehtävät ovat erittäin vaativia eikä kyseisissä tilanteissa ole aikaa miettiä kielikysymystä. Näissä vaativissa tilanteissa on tärkeää myös ymmärtää vastapuolen puhetta ja olla kyky kommunikoida stressitilanteesta huolimatta. Kielitaitoa tulee pitää myös yllä kuten taktisia asioita muuten se unohtuu eikä ole vaaditulla tasolla tehtävän tullessa eteen.

Koulutuksen osalta tulee huomioida myös Lapin poliisilaitoksen henkilöstön vaihtuvuus etenkin Meri-Lapin alueella. Viime vuosina Meri-Lapin alueelta on siirtynyt useita poliiseja Oulun poliisilaitokselle töihin. Vaihtuvuus etenkin valvonta- ja hälytystoiminnassa työskentelevien keskuudessa voi muodostaa eräänlaisen uhan sopimuksen soveltamiselle, jos tilalle rekrytoitavien henkilöiden koulutusta ei voida järjestää vuosittain. Harkittavaksi tulee myös tulevien poliisiammattikorkeakoulun harjoittelijoiden kouluttaminen, johon kuitenkin Lapin poliisilaitos suhtautuu pidättyvästi jo sopimuksen kohteena olevien tehtävien vaativuuden vuoksi.

Poliisiammattikorkeakoulun lausunto koulutukseen liittyen

Poliisiammattikorkeakoulu oli mukana muutamia vuosia sitten, kun Suomen ja Ruotsin yhteisellä maarajalla kokeiltiin yhteispartiointia. Poliisiammattikorkeakoulu järjesti tuolloin hankkeen edellyttämää koulutusta ja nämä kokemukset ovat hyödynnettävissä tässä seuraavassakin vaiheessa.

Poliisiammattikorkeakoululla on välitön valmius suunnitella ja toteuttaa sopimuksen edellyttämä koulutus suomalaisen lainsäädännön osalta. Kirjauksista saa käsityksen, että kumpikin osapuoli huolehtii oman maansa poliisien kouluttamisesta ja tämä edellyttää, että kouluttajana tulee olla henkilö, jolla on ajankohtaiset tiedot Ruotsin poliisia velvoittavasta lainsäädännöstä ja määräyksistä. Tämä luonnollisesti edellyttää yhteistä koulutuksen suunnittelua ja toteutusta Ruotsin vastaavan yhteistyötahon kanssa, koska ruotsalaisen lainsäädännön ja määräyksien seuraaminen ei ole Poliisiammattikorkeakoulun opettajien perustehtäviin kuuluva asia.

Mahdollisen lisävoimavaran tarve on arvioitavissa, kun suunnitelmat koulutuksen sisällöstä ja toteutuksesta tarkentuvat. Lausunnolla olevasta materiaalista ilmenee pelkästään Suomea koskeva koulutusmääräarvio, jonka mukaan koulutuksen kohderyhmään kuuluisi 148 Lapin poliisilaitoksen poliisia ja lisäksi Oulun johtokeskuksen henkilökuntaa.

Toimintamalli edellyttää etupainotteista koulutuksen suunnittelua ja toteutusta ennen sopimuksen voimaantuloa. Selvää on, ettei esitetty toimintamalli, jossa sopimus tulee voimaan toisen kalenterikuukauden alusta siitä lukien, kun molemmat sopimuksen osapuolet ovat voimaantulon hyväksy-

neet, riitä koulutuksen toteuttamiseen ja osaamistavoitteiden saavuttamiseen. Tämä asia tulee huomioida poliisiyhteistyötä koskevan sopimuksen hyväksymistä ja voimaansaattamista aikataulutettaessa.

Alkuvaiheessa koulutus on selkeästi kaikille osallistujille suunnattua peruskoulutusta. Tämän lisäksi tarvitaan ylläpitokoulutusta ja mahdollisten Ruotsissa tehtävien lainsäädäntömuutosten katkeamatonta seurantaa. Tämä edellyttää toimivan ja varman yhteistyömallin aikaansaamista sopimusosapuolten välillä. Toimintamalli edellyttää Poliisiammattikorkeakoululta sekä jatkuvan koulutusvalmiuden ylläpidon että vuotuisten koulutussuunnitelmien toteuttamisen. Laajempaa peruskoulutusta tarvitaan niiden henkilöiden kohdalla, jotka siirtyvät kyseisiin tehtäviin Lapin poliisilaitokseen ja Oulun johtokeskukseen. Arviota kohderyhmään kuuluvan henkilöstön vaihtuvuudesta ei ole esitetty.

Kielikoulutuksessa on tarkoituksenmukaista ja ilmeisen välttämätöntä alkuvaiheessa keskittyä poliisitoiminnan ja poliisin todennäköisimpien tehtävien edellyttämään sisältöön. Kielikoulutus on mahdollisesti toteutettavissa joko paikallisin voimin tai muulla sovittavalla tavalla. Poliisiammattikorkeakoulun kieltenopettajat voivat antaa koulutuksen valmisteluun asiantuntija-apua ja luovuttaa hankkeen käyttöön myös koulutusmateriaalia. Lausunnolla olevassa materiaalissa ei ole esitetty arviota peruskoulutettavan henkilöstön kielitaidon lähtötasosta. Selvää on, että virkavastuulla tehtävät viranomais-toimet toisessa sopimusvaltiossa vaativat kyseisen kielen sujuvaa hallintaa.

Poliisiammattikorkeakoulu korostaa, että koulutuksen käytännön järjestelyt edellyttävät merkittävä etupainotteista valmistelua, jotta toimintavalmius saadaan aikaan ennen sopimuksen voimaantuloa.

Taloudelliset vaikutukset

Hallituksen esitysluonnoksen kappaleeseen 4.4 ehdotetaan seuraavia muokkauksia:

Sopimuksen 12 artiklan mukaan kumpikin osapuoli vastaa toimintakuluista, jotka sen toimivaltaisille virkamiehille aiheutuu sopimuksen täytäntöönpanosta. Eryitystapauksissa osapuolet voivat sopia muunlaisista järjestelyistä.

Sopimuksen täytäntöönpano ja käytännön toteuttaminen aiheuttaa kustannuksia erityisesti Lapin poliisilaitokselle. Alkuvaiheen koulutusten lisäksi kyseessä on jatkuva uuden ylläpitävän täydennyskoulutuksen tarve, joka sisältää sekä ammatillista osaamisen kehittämistä että kielikoulutusta.

Poliisin tulee tuntea keskeisin Ruotsin lainsäädäntö sekä osata ruotsin kieltä riittävästi, jotta esimerkiksi kohdehenkilön pakkokeinoja edellyttävä puhuttelu tapahtuu hänen omalla kielellään. Kouluttajana tulee olla henkilö, jolla on ajankohtaiset tiedot Ruotsin poliisia velvoittavasta lainsäädännöstä ja määräyksistä. Myös Oulun johtokeskuksen henkilöstöä on koulutettava. Koulutuksissa tulee huomioida peruskoulutus, ylläpitokoulutus ja tarvittava

täydennyskoulutus säädösmuutosten varalta. Kyse tulee olemaan jatkuvasta, ei kertaluonteisesta koulutuksesta.

Laadukkaan poliisityön tae on, että henkilöt ylläpitävät omaa osaamistaan. Koulutusvelvoitetta arvioitaessa tulee myös huomioida koulutuspaketin laadinnasta, kouluttajien valinnoista ja heidän kouluttamisesta, ohjeistuksista, käytännön operatiivista toimintasuunnitelmista sekä kenttämanuaalin laadinnasta partioille sekä niiden ylläpidosta ja päivittämisestä aiheutuva asiantuntijatyö. Koulutussisältöä ei ole vielä määritelty, minkä johdosta kustannusten arvioinnista on hyödynnetty soveltuvin osin aikaisemmin Suomen ja Ruotsin väliseen yhteispartiointiin toteutettua ISEC-koulutuksen kustannuksia. Kieli-koulutuksesta aiheutuvia kustannuksia ei ole vielä pystytty arvioimaan, joten siitä aiheutuvat kustannukset tulee vielä huomioida.

Alustavan arvion mukaan koulutettavan henkilöstön määrä Lapin poliisilaitoksella olisi 148 henkilöä edellyttäen, että kaikki hälytystehtäviä hoitavat poliisimiehet koulutetaan myös valtiosopimuksen mukaisia tehtäviä varten. Koulutuksen aihealueiksi ja niiden vaatimiksi tuntimääriksi on arvioitu 82 tuntia, joka on yli 2/3 yhden jaksotyöaikaan kuuluvan kolmiviikkoisjakson työajasta. Koulutuspoistuma vastaa siten noin 7 htv. Paikallispoliisin poliisimiehen keskimääräinen htv:n hinta on 80 000 euroa.

Alkuvaiheen osaamisen kehittämisen lisäksi ylläpitokoulutukset tulisi järjestettäväksi rinnakkain Ruotsin kanssa huomioiden lainsäädännön ja ohjeiden muutokset molemmissa valtioissa. Samoin olisi huolehdittava uusien rekrytoitavien henkilöiden osaamisen kehittämisestä riittävälle tasolle.

Vaikka Poliisiammattikorkeakoulu huolehtii merkittävästä osasta poliisimiesten täydennyskoulutusta, Suomen ja Ruotsin välisessä valtiosopimuksessa sovitut tehtävät koskettavat ainoastaan Lapin poliisilaitosta sekä Oulun johdokeskusta. Tästä syystä olisi tarkoituksenmukaista, että valtiosopimuksen täytäntöönpanon edellyttämä osaamisen kehittäminen toteutettaisiin Lapin poliisilaitoksen työpaikkakoulutuksena.

Arvio Ruotsin kielen koulutuksesta aiheutuvista kustannuksista

- Vuoden 2024 (poislukien lomakuukaudet kesä-heinä) keväällä ja syksyllä toteutettava ruotsinkielen koulutus
- Opetettavien max. määrä 150 hlöä, jotka jaetaan esim. 4 ryhmään
- Kouluttajina Lapin AMKn kielten- ja viestinnän lehtori(t)
- Kokonaiskustannus 20 000€

Kanteluiden käsittelyn toimivaltakysymys

Suomessa poliisin toiminnasta voi kannella Poliisihallituksen ja poliisiyksikön lisäksi eduskunnan oikeusasiamiehelle ja oikeuskanslerille. Lapin poliisilaitoksen mukaan esityksen luonnoksessa oleva kirjaus "Suomen alueella toimivia ruotsalaisten poliisimiesten toimintaa koskee samat oikeusturvajärjestelyt kuin mitä Suomen poliisimiesten toimintaa" on osittain virheellinen,

koska Lapin poliisilaitoksen käsityksen mukaan Lapin poliisilaitoksella ei ole toimivaltaa käsitellä Ruotsin poliisista tehtyä hallintokantelua.

Laillisuusvalvonnan näkökulmasta olisi lisäksi tarpeen selvittää menettely tilanteissa, joissa vieraan valtion viranomaisen väitetään toimineen laittomasti tehtäviä hoitaessa – kuka käsittelee toiminnasta aiheutuneet kantelut.

Poliisijohtaja

Sanna Heikinheimo

Poliisitarkastaja

Tony Everhall

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu asianhallintajärjestelmässä. Poliisi 23.08.2023 klo 11:56. Allekirjoituksen oikeellisuuden voi todentaa kirjaa-
mosta.